

Investigating the Relationship between Strategic Planning and Evidence Based Librarianship from the Viewpoint of Managers and Librarians in Kermanshah University Libraries

- Mahnaz Namdari** Master of Knowledge and Information Science, Razi university, Kermanshah, Iran
- Mahmoud Moradi** * Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Razi university, Kermanshah, Iran
- Saleh Rahimi** Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Razi university, Kermanshah, Iran

Abstract

The purpose of this study was to determine the relationship between strategic planning and evidence-based librarianship from the viewpoint of managers and librarians in academic libraries of Kermanshah. The present study is applied in a descriptive-survey method. The survey community consists of directors and librarians of academic Libraries in Kermanshah, which is a total of 90 people. The sample size was determined using a Morgan sampling table of 63 people. The data gathering tool consists of two strategic planning and evidence-based bibliography questionnaires. In the descriptive statistics section, statistical indicators such as mean, fashion, standard deviation, abundance and percentage of frequency, as well as inferential analysis of Pearson correlation coefficient, were used by using SPSS version 22 done. The findings of this study showed that the strategic planning of academic libraries and evidence-based librarianship of managers and librarians in academic libraries of Kermanshah is relatively weak. Also, in relation to the main objective of the research, it was found that there is a

* Corresponding Author: mmoradi88@gmail.com

How to Cite: Namdari, M., Moradi, M., Rahimi, S. (2023). Investigating the Relationship between Strategic Planning and Evidence Based Librarianship from the Viewpoint of Managers and Librarians in Kermanshah University Libraries, *Journal of Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 10(36), 107-117.

relationship between strategic planning and evidence-based librarianship and the amount of this relationship It is equal to $r = ۰.۲۰$. Also, among the components of evidence-based librarianship, strategic planning has the highest relationship with the evaluation of results with a correlation coefficient of $۰.۳۶,۰$ and the least correlation with evidence evaluation with a correlation coefficient of $۰,۲۷۸$ has it. Academic libraries have poor performance in implementing strategic planning and the use of evidence-based librarianship. In addition, evidence-based librarianship, having an informational approach and developing knowledge and being equipped with a detailed and structured framework in five stages of compilation of the question, obtaining evidence, evaluating evidence, applying evidence and evaluating the effectiveness of the operational plan, high capacity in the implementation of the process Strategic planning. The five steps mentioned in evidence-based libraries actually provide the appropriate framework for the best possible implementation of strategic planning. The strategic planning process is also required to identify issues, set goals, adopt strategies and predict outcomes for approaches to information gathering, critical analysis, and information organization, so library-based knowledge is to be compiled with knowledge capital it can be the focus of strategic planning.

Keywords: Strategic Planning, Evidence-Based Librarianship, Managers, Librarians, University Libraries.

۱. Introduction

At the present time, the advancement of technology in every field has accelerated to such an extent that its effects are evident everywhere, so people do not use previous methods to meet their needs. It is in this situation that institutions, organizations, bodies, etc., must change in order to maintain their survival and be present in the competition scene, otherwise, they will face challenges. Libraries are among these organizations.

If libraries want to move forward with changes and developments and continue their development and evolution, they must have a plan. One of the plans that are proposed in libraries, especially in university libraries, is "strategic planning", having a strategic plan that has a specific time frame, a set of processes or should include special components appropriate for each library, examine the external environment and give a better understanding of the current and future state of the library and create a competitive advantage (Bayat and Esfandiari Moghadam, ۲۰۱۴, p. ۸۵).

The strategic planning process in this research is considered based on Bryson's authentic model (۲۰۱۳), the components that Bryson considered for this process in the book *Strategic Planning in Government, Public and Non-Profit Organizations* include: ۱) initial agreement, ۲) determining organizational tasks, ۳) analyzing stakeholders, ۴) mission, ۵) understanding the organizational environment, ۶) determining strategic issues, ۷) determining strategy, ۸) describing plans and actions, ۹) vision of the organization and ۱۰) operational plan.

David (۲۰۱۳) believes that information is updated from moment to moment, as a result, information collection, analysis, and sending and receiving this information affects strategic decisions. It should be noted that information is effective in strategic planning if it is obtained from scientific research and research results and has scientific support in general.

The main question of the research is how to rely on evidence-based librarianship with the components of ۱) asking/formulating a detailed question in one of the subject areas of librarianship, ۲) obtaining/finding the most appropriate evidence, ۳) evaluating ۴) applying and ۵) evaluating the results, to strategic planning with the components of ۱) initial agreement, ۲) determining organizational

tasks, ۳) stakeholder analysis, ۴) mission, ۵) understanding the organizational environment, ۶) determining strategic issues, ۷) determining the strategy, ۸) describing plans and actions, ۹) vision of the organization and ۱۰) operational plan helped. According to the purpose, the current research aims to answer the following questions:

۱. To what extent is the state of strategic planning of university libraries in Kermanshah based on strategic planning components?

۲. To what extent is the awareness of evidence-based librarianship among managers and librarians of university libraries in Kermanshah based on the components of evidence-based librarianship?

۳. What is the relationship between strategic planning and evidence-based librarianship components from the point of view of university library managers and librarians?

۲. Literature Review

According to the definitions of Elsan and Eddy (۱۹۸۲, p. ۴), strategic planning is "a systematic effort, in order to make decisions and carry out fundamental activities that shape the nature and how and why of the organization's actions" in ideally, strategic planning requires gathering extensive and effective information, defining the organization's mission as well as strategic issues, and finally carefully examining various solutions to achieve organizational goals and the future results of current decisions (Bryson, ۲۰۱۰, p. ۱۹).

Alphabet of strategic planning

A: Where are we?

B: Where do we want to be?

A: How to reach the destination

Planning in the library is not a new phenomenon. The expansion of the use of strategic planning in libraries and the desired results were among the factors that led library managers to strategic planning. Strategic planning in a general perspective leads to the development of understanding and awareness of how the library participates in the development of society.

The concept of evidence-based librarianship

Evidence-based librarianship means the optimal use of existing research findings in compiling and revising the professional activities of librarians and information specialists. Evidence-based librarianship,

with a history of ten years, is considered a relatively new approach in this field, based on which librarians first collect and interpret scientific findings and then create the necessary context for integrating new knowledge to provide their own professional activities. (Mansourian, ۲۰۱۹)

Since the idea of evidence-based librarianship was first proposed, its proponents have tried to develop a conceptual framework, principles, and steps for it that would help information professionals understand it and enable them to combine it with their professional performance (Lerdal, ۲۰۰۲). Evidence-based librarianship provides a self-correcting framework in such a way that until new information becomes available, it suggests new directions or methods, Cromley and Kofogianakis (۲۰۰۶).

۳. Methodology

The present study was descriptive and conducted in a survey method. The statistical population of this study is librarians of Kermanshah University Libraries, which is a total of ۶۳ people. Due to the limited number of people in the statistical population, therefore, sampling has been considered in the research. The data collection tools were two researcher-made questionnaires, strategic planning, and evidence-based librarianship.

۴. Conclusion

University libraries perform poorly in terms of implementing strategic planning and using evidence-based librarianship, so it seems that they still follow the previous routine in managing library affairs and providing services.

Evidence-based librarianship with an approach to seeking information and expanding knowledge and having a detailed and regulated framework in five stages of formulating questions, obtaining evidence, evaluating evidence, using evidence, and evaluating the effectiveness of the operational plan, has a high capacity in implementing the process. It has strategic planning. Evidence-based librarianship by understanding and recognizing the need and formulating the question in the first stage, extracting valid evidence and finally creating opportunities in the second stage, prioritizing refereed sources in the third stage, and providing a solution with scientific support in the fourth stage, and by examining the effects of

the decisions taken in the fifth stage, respectively, leads to transparency and understanding of the problem, to smoothing the detailed information about the problem in question and creating a strategy, to evaluating the strategy and achieving an effective strategy, not sacrificing time and resources in wrong decisions, increasing awareness and knowledge regarding the effectiveness of a strategy, and will be effective in strategic planning.

The process of strategic planning in order to identify issues, determine goals, adopt strategies, and predict results requires approaches to gather information, critical analysis, and organization of information, so evidence-based librarianship with accumulated knowledge can be the focus of strategic planning. In other words, evidence-based librarianship acts as a tool in providing detailed information related to the subject for strategic planning, and the effectiveness of this information is to be placed in the framework of the evidence-based librarianship approach. In this way, the information produced in evidence-based librarianship will play a decisive role in strategic planning.

بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه

مهناز نامداری | کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

محمود مرادی * | استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

صالح رحیمی | استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

چکیده

هدف این پژوهش تعیین رابطه برنامه‌ریزی راهبردی با کتابداری مبتنی بر شواهد از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی است و به روش پیمایشی-توصیفی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش را مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه تشکیل می‌دهند که در مجموع ۷۵ نفر هستند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان ۶۳ نفر تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد است. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های آماری نظیر: میانگین، مد (نما)، انحراف استاندارد، فراوانی و درصد فراوانی و همچنین در بخش تحلیل استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون، با استفاده از ویرایش ۲۲ نرم‌افزار اسپاس انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی و وضعیت کتابداری مبتنی بر شواهد مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه، در سطح نسبتاً ضعیفی است، همچنین در رابطه با هدف اصلی پژوهش نیز مشخص شد که بین برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد رابطه وجود دارد و مقدار این رابطه برابر است با $r=۰/۵۲۵$ ، همچنین از بین مؤلفه‌های کتابداری مبتنی بر شواهد، برنامه‌ریزی راهبردی بیشترین رابطه را با ارزیابی نتایج با ضریب همبستگی $۰/۵۳۶$ و کم‌ترین رابطه را با ارزیابی شواهد با ضریب همبستگی $۰/۲۷۸$ دارد. کتابخانه‌های دانشگاهی نسبت به اجرای برنامه‌ریزی راهبردی و

* نویسنده مسئول: mmoradi44@gmail.com

به‌کارگیری کتابداری مبتنی بر شواهد عملکرد ضعیفی دارند، افزون بر این کتابداری مبتنی بر شواهد با داشتن رویکرد اطلاع‌جویی و گسترش دانش و برخوردار بودن از چارچوبی دقیق و تنظیم‌شده در پنج مرحله تدوین سؤال، کسب شواهد، ارزیابی شواهد، به‌کارگیری شواهد و ارزیابی اثربخشی طرح عملیاتی، ظرفیت بالایی در اجرای فرایند برنامه‌ریزی راهبردی دارد. پنج مرحله‌ی ذکرشده در کتابداری مبتنی بر شواهد در واقع بسترهای مناسب و لازم را برای اجرای هرچه بهتر برنامه‌ریزی راهبردی فراهم می‌آورد. فرایند برنامه‌ریزی راهبردی نیز به‌منظور شناخت مسائل، تعیین اهداف، اتخاذ راهبرد و پیش‌بینی نتایج به رویکردهایی جهت گردآوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل انتقادی و سازمان‌دهی اطلاعات نیاز پیدا می‌کند، بنابراین کتابداری مبتنی بر شواهد با سرمایه‌دانشی گردآوری‌شده خود می‌تواند کانون توجه برنامه‌ریزی راهبردی قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: برنامه‌ریزی راهبردی، کتابداری مبتنی بر شواهد، مدیران، کتابداران، کتابخانه‌های دانشگاه.

مقدمه

در زمان حاضر پیشرفت فناوری در هر زمینه به حدی شتاب گرفته است که آثار آن در همه‌جا مشهود است و بالطبع امکانات جدیدتر و بهتری هم در اختیار افراد قرار گرفته است، به طوری که اشخاص به منظور رفع نیاز خود از روش‌های قبلی استفاده نمی‌کنند. در این شرایط است که مؤسسه‌ها، سازمان‌ها، ارگان‌ها و غیره به منظور حفظ بقای خود و حضور در صحنه رقابت باید تغییر کنند، در غیر این صورت با چالش مواجه خواهند شد. از جمله‌ی این سازمان‌ها، کتابخانه‌ها هستند. در گذشته کتابخانه‌ها به عنوان مراکزی اطلاعاتی، تنها مجرای دسترسی به اطلاعات بودند. در حال حاضر با وجود اینترنت و شبکه وب، پایگاه‌های اطلاعاتی، مجلات الکترونیکی به یکی از مجراهای دسترسی به اطلاعات تبدیل شده‌اند.

کتابخانه‌ها اگر بخواهند با تغییر و تحولات پیش روند و به توسعه و تحول خود ادامه دهند بایستی برنامه‌ریزی داشته باشند. یکی از برنامه‌ریزی‌هایی که در کتابخانه‌ها به ویژه در کتابخانه‌های دانشگاهی مطرح می‌شود "برنامه‌ریزی راهبردی" است، داشتن برنامه‌ای راهبردی که دارای بازه‌ی زمانی مشخص باشد مجموعه‌ای از فرایندها یا مؤلفه‌های ویژه و متناسب با هر کتابخانه را در برگیرد، محیط بیرون را بررسی کند و درک بهتری از وضعیت موجود و آتی کتابخانه به دست دهد و مزیتی رقابتی ایجاد کند (بیات و اسفندیاری مقدم، ۱۳۹۴، ص ۸۵). برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌های دانشگاهی ابزاری مدیریتی برای مدیران کتابخانه‌ها است که مانند سایر ابزارهای مدیریتی در جهت به کارگیری قابلیت‌های موجود کتابخانه‌ها برای رسیدن به اهداف تعیین شده آن‌ها تمرکز دارد.

فرایند برنامه‌ریزی راهبردی در این پژوهش بر اساس مدل معتبر برایسون^۱ (۱۳۹۰) در نظر گرفته شده است، مؤلفه‌هایی که برایسون برای این فرایند در کتاب برنامه‌ریزی راهبردی در سازمان‌های دولتی، عمومی و غیرانتفاعی در نظر گرفته است شامل: (۱) توافق اولیه، (۲) تعیین وظایف سازمانی، (۳) تحلیل ذینفعان، (۴) مأموریت، (۵) شناخت محیط

۱. Bryson

سازمانی، ۶) تعیین موضوعات راهبردی، ۷) تعیین راهبرد، ۸) شرح طرح‌ها و اقدامات، ۹) چشم‌انداز سازمان و ۱۰) برنامه عملیاتی می‌باشد.

دیوید^۱ (۱۳۹۳) معتقد است که اطلاعات لحظه‌به‌لحظه به‌روز می‌شود در نتیجه، جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل و ارسال و دریافت این اطلاعات بر تصمیمات راهبردی تأثیر دارد. لازم به ذکر است اطلاعات در صورتی بر برنامه‌ریزی راهبردی اثربخش است که از پژوهش‌های علمی و نتایج تحقیقات حاصل شده باشد و به‌طور کلی پشتوانه علمی داشته باشد. در سال ۲۰۰۰ الدر^۲ با انتشار مقاله‌ای تحت عنوان "مروری بر کتابداری مبتنی بر شواهد"^۳ به تعریف این رویکرد پرداخت که بر اساس آن ابتدا مدیران و کتابداران به گردآوری و تفسیر یافته‌های علمی می‌پردازند و سپس زمینه لازم را برای تلفیق دانش جدید در فعالیت‌های حرفه‌ای خود فراهم می‌آورند. به زبانی ساده‌تر، کتابداری مبتنی بر شواهد یعنی تلاش برای بهبود خدمات و عملکرد کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی از طریق پیوند میان دو عرصه نظر و عمل. به این ترتیب، هر تصمیمی که با رویکرد مبتنی بر شواهد گرفته شود پشتوانه‌ای پژوهشی دارد و خود می‌تواند الگویی برای تصمیم‌های مشابه در شرایط مشابه باشد. پس می‌توان گفت رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد، می‌تواند اطلاعات لازم برای برنامه‌ریزی راهبردی را فراهم آورد (منصوریان، ۱۳۸۹).

به‌طور خلاصه می‌توان گفت به‌منظور تصمیم‌گیری در اجرای برنامه‌ها و هم‌چنین جلوگیری از اشتباهات و افزایش کارایی کتابخانه، داشتن دانش کافی و برخورداری از مهارت‌های کسب اطلاعات برای مدیران و کتابداران در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی لازم و ضروری است. سؤال اصلی پژوهش این است که چگونه می‌توان با تکیه بر کتابداری مبتنی بر شواهد با مؤلفه‌های (۱) سؤال کردن/ تدوین پرسشی دقیق در یکی از زمینه‌های موضوعی کتابداری، (۲) کسب کردن/ یافتن مناسب‌ترین شواهد، (۳) ارزیابی

۱. David

۲. Eldredge

۳. Evidence-based Librarianship

کردن، ۴) به کارگیری و ۵) ارزشیابی نتایج، به برنامه‌ریزی راهبردی با مؤلفه‌های ۱) توافق اولیه، ۲) تعیین وظایف سازمانی، ۳) تحلیل ذینفعان، ۴) مأموریت، ۵) شناخت محیط سازمانی، ۶) تعیین موضوعات راهبردی، ۷) تعیین راهبرد، ۸) شرح طرح‌ها و اقدامات، ۹) چشم‌انداز سازمان و ۱۰) برنامه عملیاتی کمک کرد؛ بنابراین، در این پژوهش سعی شده است رابطه‌ی کتابداری مبتنی بر شواهد با برنامه‌ریزی راهبردی بررسی شود، به این منظور لازم است میزان آگاهی و دیدگاه کتابداران نسبت به کتابداری مبتنی بر شواهد و میزان برخورداری کتابخانه‌ها از برنامه‌ریزی راهبردی تعیین شود تا مشخص شود آیا این مهارت در تحقق اهداف برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد کتابخانه‌های دانشگاهی مؤثر بوده است؟ به‌طور کلی بررسی متون مربوط به این دو رویکرد نشان می‌دهد که مطالعه برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد به‌طور مستقل در برخی زمینه‌های علمی، مورد توجه نویسندگان قرار گرفته است. از جمله‌ی این پژوهش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

ابویی اردکان و آذرپور (۱۳۹۱) در مقاله پژوهشی با عنوان "برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی: چالش‌های رویکرد برنامه‌ریزی به راهبرد" بیان می‌دارند کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی از جمله سازمان‌هایی هستند که به شدت تحت تأثیر تحولات محیطی هستند؛ بنابراین، توجه به برنامه‌ریزی راهبردی می‌تواند بهترین راه‌حل برای هماهنگی و پاسخ‌گویی به تغییرات مداوم پیرامونی سازمان باشد. به‌طور کلی، برنامه‌ریزی راهبردی نقش دوگانه مرتبط ساختن سازمان و افرادش را با محیط و ایجاد وحدت و جهت در انجام فعالیت‌هایش ایفا می‌کند. محمداسماعیل، خانلرخانی و تارم (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان "برنامه‌ریزی و طراحی خدمات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تخصصی" به این نتیجه رسیدند که کتابخانه‌های تخصصی به‌عنوان یکی از نموده‌های سیستم‌های اطلاعاتی با توجه به مجموعه و مخاطب خاص خود نیازمند برنامه‌ریزی صحیح برای ادامه‌ی خدمات و پویایی هر چه بهتر می‌باشد. تغییرات روزافزون در سیستم‌های اطلاعاتی یکی از عوامل تضمین‌کننده بقاء و ماندگاری این محیط‌هاست.

بازبین، چشمه سهرابی و مرادی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کتابداران و کتابداری مبتنی بر شواهد در کتابخانه‌های دانشگاهی"، به این نتیجه رسیدند که بین همه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با کتابداری مبتنی بر شواهد رابطه وجود دارد بدین معنی که سواد اطلاعاتی بالای کتابداران، منجر به استفاده بیشتر از رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد می‌شود. جانسون^۱ (۱۹۹۴) تحقیقی را با عنوان "برنامه‌ریزی راهبردی برای کتابخانه‌های به‌روز" که با روش توصیفی و مطالعه موردی انجام داد، بیشتر به مسائل نظری پرداخته و این مسئله را گوش زد نموده است که برنامه‌ریزی راهبردی پتانسیل و یا نیروی بالقوه‌ای برای رسیدن به اهداف کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی دارا است؛ و ناکامی در برنامه‌ریزی راهبردی یکی از مهم‌ترین مشکلات کتابخانه‌ها به حساب می‌آید. گرمانو، استرچ‌استفنسون^۲ (۲۰۱۲) در تحقیق خود با عنوان "ارزش برنامه‌ریزی استراتژیک برای کتابخانه‌ها" به بررسی نقش بازاریابی در برنامه‌ریزی استراتژیک و همچنین کار تفکر انتقادی که توسط پرسنل بازاریابی انجام می‌شود پرداختند در واقع هدف آن‌ها این بود که کتابخانه‌ها چگونه می‌توانند تلاش‌های بازاریابی و زیرساخت‌های فروش را در فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک خود ترکیب کنند تا کارایی برنامه‌های خود را افزایش دهند؛ و به این نتیجه رسیدند که به‌منظور درک برنامه‌ریزی استراتژیک، کتابخانه‌ها نیاز به دیدگاه پیچیده‌ای از فرایند برنامه‌ریزی دارند همچنین کتابخانه‌ها به‌عنوان سازمان‌های غیرفعال به‌ندرت قادر به ایجاد استراتژی مبتنی بر درآمد هستند. در عوض، کتابخانه‌ها باید بر روی استراتژی‌هایی که ایجاد ارزش را تشویق می‌کنند تمرکز کنند. واد^۳ (۲۰۱۳) در مقاله پژوهشی با عنوان "تحول کتابخانه: نقش برنامه‌ریزی استراتژیک، بازاریابی و روابط خارجی و خدمات مشترک در توسعه کتابخانه ملی اسکاتلند" بیان می‌کند که توسعه برنامه‌ریزی استراتژیک، در کتابخانه ملی اسکاتلند به‌عنوان یک روش پایه نقش جدیدی را در داخل و خارج از اسکاتلند به دست می‌دهد. برنامه‌ریزی طولانی‌مدت با بهره‌گیری از

۱. Johnson

۲. Germano, Stretch-Stephenson

۳. Wade

پیشرفت‌ها و چالش‌ها- پروژه انتقال به دیجیتال را برای کتابخانه آینده شناسایی کرده است، به این منظور نیاز به تمرکز بیرونی و توسعه یک کتابخانه چابک را به‌عنوان یک ضرورت برای آینده‌ای موفق برای کتابخانه ملی اسکاتلند معین کرده است. برنامه‌ریزی استراتژیک همچنین از توسعه موفق قوانین جدید که توسط پارلمان اسکاتلند در سال ۲۰۱۲ برای کتابخانه ملی اسکاتلند تصویب شد، حمایت می‌کند. ریچی و کاهیل^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان "تجربیات کتابداران مدرسه با کتابداری و اطلاع‌رسانی مبتنی بر شواهد" به بررسی کتابداری و اطلاع‌رسانی مبتنی بر شواهد پرداختند. یافته‌ها حاکی از آن است که کتابداری و اطلاع‌رسانی مبتنی بر شواهد برای کتابداران مدرسه یک ابزار سیستماتیک برای ارزیابی و بازنگری برنامه کتابخانه فراهم می‌آورد، در نتیجه، ارزش یک برنامه کتابخانه مدارس را به جامعه مدرسه بزرگ‌تر نشان می‌دهد. همچنین از طریق اطلاعات کمی که طی این پژوهش از ۱۱۱ کتابدار عمومی مدارس تگزاس به اشتراک گذاشته شد، می‌توان گفت اکثریت پاسخگویان برخی از بخش‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی مبتنی بر شواهد را به کار می‌گیرند و تنها چندین نفر از پاسخ‌دهندگان در فرآیند کامل آن درگیر هستند. در پژوهش‌های انجام شده به‌ندرت به میزان کتابداری مبتنی بر شواهد و برنامه‌ریزی راهبردی توجه شده و به همین ترتیب رابطه این مهارت با برنامه‌ریزی راهبردی موردبررسی قرار نگرفته است. هدفی که در پژوهش حاضر دنبال می‌شود در مرحله اول، تعیین میزان آگاهی از کتابداری مبتنی بر شواهد در بین مدیران و کتابداران دانشگاهی و میزان برخورداری از برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌های دانشگاهی است و در مرحله دوم، تعیین رابطه برنامه‌ریزی راهبردی با کتابداری مبتنی بر شواهد می‌باشد. با توجه به هدف، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه بر اساس

مؤلفه‌های برنامه‌ریزی راهبردی در چه حدی است؟

۲. وضعیت آگاهی از کتابداری مبتنی بر شواهد در بین مدیران و کتابداران

کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های کتابداری مبتنی بر شواهد در چه حدی است؟

۳. چه رابطه‌ای بین برنامه‌ریزی راهبردی و مؤلفه‌های کتابداری مبتنی بر شواهد از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به روش پیمایشی- همبستگی انجام شده است. جامعه پژوهش شامل مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه است؛ که در مجموع ۷۵ نفر هستند، حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان ۶۳ نفر تعیین شده. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش شامل دو پرسشنامه برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد می‌باشد. پرسشنامه برنامه‌ریزی راهبردی توسط رضایی در ۱۳۹۴ بر مبنای مدل برایسون (۱۹۹۹) تدوین شده است. این پرسشنامه شامل ۱۰ مؤلفه (توافق اولیه، تعیین وظایف، تحلیل ذینفعان، تنظیم بیانیه مأموریت سازمان، شناخت محیط سازمان، تعیین موضوعات راهبردی پیش‌روی سازمان، تعیین راهبردها، شرح طرح‌ها و اقدامات، تنظیم دورنمای سازمانی برای آینده و برنامه عملیاتی یک‌ساله) در قالب ۳۲ سؤال به صورت مقیاس پنج ارزشی لیکرت درجه‌بندی و اندازه‌گیری شده است. پرسشنامه کتابداری مبتنی بر شواهد توسط "بازین" در ۱۳۹۱ تهیه و تدوین شده است، این پرسشنامه شامل ۵ مؤلفه (تدوین سؤال، یافتن شواهد، ارزیابی مدرک، به‌کارگیری شواهد و ارزیابی نتایج) در قالب ۳۸ سؤال به صورت مقیاس پنج ارزشی لیکرت درجه‌بندی و اندازه‌گیری شده است. ضریب پایایی پرسشنامه برنامه‌ریزی راهبردی در پژوهش رضایی با آلفای کرونباخ ۰/۸۶ صدم شده است، در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه ۰/۹۳ صدم شده است، همچنین ضریب پایایی پرسشنامه کتابداری مبتنی بر شواهد در پژوهش بازین ۰/۸۹ صدم نشان داده است. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه ۰/۹۱ صدم شده است، در نتیجه این ابزار پایایی مناسب و مطلوبی دارد. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی (فراوانی و درصد) و آمار استنباطی (آزمون همبستگی پیرسون) و SPSS استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

توزیع فراوانی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه از نظر متغیرهای جمعیت شناختی مورد مطالعه به شرح زیر است.

با توجه به یافته‌های توصیفی از ۶۳ مدیر و کتابداری که به‌عنوان جامعه‌ی پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند ۱۷ نفر (معادل ۲۷ درصد) مذکر و ۴۶ نفر (معادل ۷۳ درصد) مؤنث می‌باشند. از نظر مقطع تحصیلی ۱۰ نفر (۱۵/۹ درصد) فوق‌دیپلم، ۲۸ نفر (۴۴/۴ درصد) کارشناسی، ۲۳ نفر (۳۶/۵ درصد) کارشناسی‌ارشد و ۲ نفر (۳/۲ درصد) دکتری می‌باشند. از نظر رشته تحصیلی ۴۹ نفر (۷۷/۸ درصد) کتابداری، ۱۱ نفر (۱۷/۵ درصد) سایر رشته‌های علوم انسانی و ۳ نفر (۴/۸ درصد) علوم پایه می‌باشند. از نظر سمت شغلی ۱۸ نفر (۲۸/۵۷ درصد) مدیر کتابخانه، ۳۴ نفر (۵۳/۹۶ درصد) کتابدار و ۱۱ نفر (۱۷/۵ درصد) در سایر قسمت‌ها مشغول می‌باشند.

یافته‌های سؤال اول: وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر

کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های برنامه‌ریزی راهبردی در چه حدی است؟

میانگین: ۱-۲ امتیاز ضعیف، ۲-۳ امتیاز متوسط، ۳-۴ امتیاز خوب، ۴-۵ امتیاز بسیار خوب

جدول ۱. میانگین مؤلفه‌های برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه

مؤلفه‌ها	پروانه‌ریزی راهبردی	توافق اولیه	تعیین وظایف	تحلیل ذینفعان	ماموریت	محیط سازمانی	موضوعات استراتژیک	تعیین استراتژی‌ها	طرح‌ها و اقدامات	چشم‌انداز سازمان	برنامه عملیاتی
میانگین	۲/۵۸	۲/۶۶	۲/۵۹	۲/۴۹	۲/۵۲	۲/۶۵	۲/۵۰	۲/۶۳	۲/۶۰	۲/۶۷	۲/۵۲
مد	۱/۲۷	۳	۳	۲	۱/۶۷	۳	۲/۲	۳	۳	۲	۲
انحراف استاندارد	۰/۵۶	۰/۷۲	۰/۷	۰/۷۵	۰/۷	۰/۷۹	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۷۶	۰/۸	۰/۷۷

یافته‌های جدول شماره ۱، بیانگر این مطلب است که وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی و مؤلفه‌های آن در کتابخانه‌های مورد بررسی در حد متوسط است. همچنین قابل ذکر است

که مؤلفه چشم‌انداز سازمان با میانگین ۲/۶۷ بالاترین میزان و مؤلفه تحلیل ذینفعان با میانگین ۲/۴۹ کم‌ترین میزان را در بین کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه به خود اختصاص داده‌اند؛ بنابراین در رابطه با سؤال اول پژوهش می‌توان گفت وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه و مؤلفه‌های آن در حد متوسط است. در تحلیل این وضعیت می‌توان چنین تبیین نمود، برنامه‌ریزی راهبردی مجموعه‌ای از مفاهیم است بنابراین زمانی که یک سازمان نسبت به اجرای برنامه‌ریزی راهبردی اقدام می‌کند می‌بایست منابع لازم را برای به کارگیری آن مهیا کند. به همین جهت عوامل زیادی می‌تواند در پایین بودن میزان برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌ها دخیل باشند از جمله: ناآشنایی مدیران با مباحث برنامه‌ریزی راهبردی، عدم آگاهی نسبت به مزایای به کارگیری برنامه‌ریزی راهبردی، نبود نیروی انسانی متخصص، بالا بودن هزینه‌های موردنیاز برنامه‌ریزی راهبردی؛ در این پژوهش این عامل در کتابخانه‌ها که جزء سازمان‌های غیرانتفاعی محسوب می‌شوند اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند و دسترسی نداشتن به اطلاعات جامع و به موقع در مورد تحولات محیطی سازمان. هر یک از عوامل می‌توانند نقش بازدارنده نسبت به به کارگیری فرایند برنامه‌ریزی راهبردی داشته باشند؛ بنابراین کتابخانه‌ها به منظور بهره‌مندی از مزایای برنامه‌ریزی راهبردی می‌بایست نسبت به این عوامل توجه بیشتری داشته باشند.

یافته‌های سؤال دوم: وضعیت آگاهی از کتابداری مبتنی بر شواهد در بین مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های کتابداری مبتنی بر شواهد در چه حدی است؟

جدول ۲. میانگین مؤلفه‌های کتابداری مبتنی بر شواهد مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه

آماره / مؤلفه‌ها	کتابداری مبتنی بر شواهد	تدوین سؤال	یافتن شواهد	ارزیابی شواهد	به‌کارگیری شواهد	ارزیابی نتایج
میانگین	۲/۳۵	۱/۹۹	۲/۶۷	۲/۵۳	۲/۱۵	۲/۴۱
مد	۱/۴۸	۲/۱۳	۲/۴۵	۲	۲/۱	۲/۳۳
انحراف استاندارد	۰/۴	۰/۴۸	۰/۵۴	۰/۷۱	۰/۵	۰/۴۸

یافته‌های جدول شماره ۲، بیانگر این مطلب است که وضعیت کتابداری مبتنی بر شواهد و تمامی مؤلفه‌های آن به جزء (تدوین سؤال) در میان مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی در حد متوسط است، همچنین قابل ذکر است که مؤلفه یافتن شواهد با میانگین ۲/۶۷ بالاترین میزان و مؤلفه تدوین سؤال با میانگین ۱/۹۹ کم‌ترین میزان را به خود اختصاص داده است؛ بنابراین در رابطه با سؤال دوم پژوهش می‌توان گفت وضعیت آگاهی از کتابداری مبتنی بر شواهد و مؤلفه‌های آن در بین مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در حد متوسط است. در تحلیل این وضعیت می‌توان گفت عوامل زیادی در پایین بودن میزان کتابداری مبتنی بر شواهد می‌تواند مؤثر باشد از جمله عدم برخورداری از مهارت‌های لازم، کمبود زمان؛ با توجه به اینکه گستره کاری مدیران و کتابداران از بخش‌های متنوعی تشکیل شده است، در نتیجه با کمبود زمان روبرو می‌شوند و این امر آن‌ها را در استفاده از چنین رویکردی با مشکل روبرو می‌کند، عدم دسترسی به برخی از شواهد موجود و نبودن شواهد معتبر، عدم سرمایه‌گذاری‌های لازم برای تحقق این امر و حجم بالای اطلاعات. هر یک از این عوامل ذکر شده سهم زیادی در عدم به‌کارگیری کتابداری مبتنی بر شواهد دارد؛ و سبب غافل ماندن کتابخانه‌ها نسبت به مزایای به‌کارگیری کتابداری مبتنی بر شواهد می‌شوند.

یافته‌های سؤال سوم: چه رابطه‌ای بین برنامه‌ریزی راهبردی و مؤلفه‌های کتابداری

مبتنی بر شواهد از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی وجود دارد؟

برنامه‌ریزی راهبردی و توانا یید مدیران و کتابداران در تدوین سؤال

جدول ۳. آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توان‌آیی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در تدوین سؤال

متغیر و آزمون آماری	برنامه‌ریزی راهبردی	تدوین سؤال
برنامه‌ریزی راهبردی	۱	۰/۳۶۵
		۰/۰۰۳
	۶۳	۶۳
تدوین سؤال	۰/۳۶۵	۱
	۰/۰۰۳	
	۶۳	۶۳

همان‌گونه که در جدول شماره ۳، مشاهده می‌شود ضریب همبستگی دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و تدوین سؤال از جدول همبستگی پیرسون (۰/۳۶۵) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنادار شده است؛ که این امر نشان‌دهنده وجود رابطه خطی و مثبت بین دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و تدوین سؤال است؛ بنابراین تغییرات بین دو متغیر تدوین سؤال (متغیر مستقل) و برنامه‌ریزی راهبردی (متغیر وابسته) در یک‌جهت و یا به عبارتی همسو می‌باشد. به‌طور کلی می‌توان گفت که با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ بین برنامه‌ریزی راهبردی و تدوین سؤال رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد در تحلیل معنادار بودن این رابطه، می‌توان به اولین مرحله کتابداری مبتنی بر شواهد، یعنی تهیه و تنظیم یک سؤال مشخص و واضح، مرتبط و قابل پاسخ اشاره کرد، به‌طور کلی مسئله‌ای که باعث شکل گرفتن این مرحله شده مشکلی است که در قالب یک نیاز نمایان شده است و این نیاز ممکن است مربوط به امور کاربران و یا مربوط به امور کتابخانه از جمله بخش تجهیزات، مجموعه‌ها، منابع و یا آموزش باشد، داشتن درک صحیحی از نیاز و ترجمه آن به سؤالی دقیق و روشن به معنای پیمودن نیمی از مسیر است. از طرفی آغاز برنامه‌ریزی راهبردی در تشخیص یک نیاز است. درک نیازهای جدید و پاسخ مؤثر به آن، به‌منزله کشف و استفاده از یک فرصت راهبردی در خلق مزیت رقابتی برای سازمان است. علاوه بر این به‌منظور دستیابی به یک راهبرد اثربخش ابتدا باید از شناخت نیاز اطمینان حاصل کرد (غفاریان، ۱۳۸۴). همچنین کتابداری مبتنی بر شواهد از سه شکل صورت‌بندی سؤال؛

سؤالات پیش‌بینی ("چه اتفاقی خواهد افتاد اگر ...؟")، سؤالات اکتشافی ("علل اصلی چه هستند؟") و سؤالات مداخله‌ای ("مقایسه اقدامات مختلف برحسب اثربخشی آن در دستیابی به اهداف") بهره می‌برد. وجود این سه شکل از صورت‌بندی باعث می‌شود که سؤال در مسیر درست طراحی شود و بالطبع به پیش‌بینی نتایج صحیح بینجامد. ساختار بندی سؤال در برنامه‌ریزی راهبردی می‌تواند مؤثر واقع شود، به این صورت که شناخت مسئله در برنامه‌ریزی راهبردی منجر به تصمیم‌گیری نسبت به اقدامات و قضاوت در مورد نتایج اقدامات می‌شود. در واقع برنامه‌ریزی راهبردی معطوف به سؤالات اصلی و مسائل اساسی سازمان است سؤالاتی از این قبیل که برنامه‌های امروز سازمان چیست؟ جهت‌گیری‌های آینده چه هستند؟ (مقدس، ۱۳۸۹)؛ بنابراین کتابداری مبتنی بر شواهد با تدوین پرسشی دقیق و واضح می‌تواند به برنامه‌ریزی راهبردی در تشخیص نیاز و روشن شدن مسئله یاری رساند.

برنامه‌ریزی راهبردی و توانا یی مدیران و کتابداران در یافتن شواهد

جدول ۴. آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانا یی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در یافتن شواهد

متغیر و آزمون آماری	برنامه‌ریزی راهبردی	یافتن شواهد
برنامه‌ریزی راهبردی	۱	۰/۴۲۰
	۶۳	۰/۰۰۱
یافتن شواهد	۰/۴۲۰	۱
	۰/۰۰۱	۶۳

همان‌گونه که در جدول شماره ۴، مشاهده می‌شود ضریب همبستگی دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و یافتن شواهد از جدول همبستگی پیرسون (۰/۴۲۰) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنادار شده است؛ که این امر نشان‌دهنده وجود رابطه خطی و مثبت بین دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و یافتن شواهد است؛ بنابراین تغییرات بین دو متغیر یافتن شواهد

(متغیر مستقل) و برنامه‌ریزی راهبردی (متغیر وابسته) در یک‌جهت و یا به عبارتی همسو می‌باشد. به‌طور کلی می‌توان گفت که با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ بین برنامه‌ریزی راهبردی و یافتن شواهد رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد. در تحلیل معنادار بودن این رابطه که به مرحله دوم کتابداری مبتنی بر شواهد، یعنی جستجو در منابع منتشرشده و منتشرنشده (منابع خاکستری) برای یافتن مناسب‌ترین شواهد پژوهشی که پاسخگوی پرسش تدوین‌شده باشند مربوط می‌شود. می‌توان گفت از آنجاکه این شواهد از پژوهش‌ها استخراج شده‌اند، در نتیجه دارای اعتبار کافی هستند. همین امر می‌تواند بستری برای برنامه‌ریزی راهبردی در انتخاب راهبردی صحیح ایجاد کند. چراکه شرط موفقیت‌آمیز بودن یک راهبرد برخورداری از اطلاعات دقیق حول محور مسئله موردنظر می‌باشد در غیر این صورت راهبرد اتخاذشده بی‌فایده خواهد بود. همچنان که غفاریان (۱۳۸۴) معتقد است که داده‌های گردآوری‌شده در مورد مشتری، رقیب و سازمان می‌تواند در یک فرایند تلفیقی، حوزه محتمل برای شکل‌گیری یک راهبرد اثربخش را مشخص کند. از دیدگاه دیگر این شواهد به دلیل معتبر بودن می‌توانند به‌منزله‌ی فرصت در برنامه‌ریزی راهبردی محسوب می‌شوند چراکه فرصت‌ها راهبردها را می‌سازند، در واقع ماهیت راهبرد تشخیص فرصت‌های اصلی و تمرکز منابع در جهت تحقق منافع نهفته در آنهاست؛ بنابراین می‌توان گفت کتابداری مبتنی بر شواهد با خلق فرصت به برنامه‌ریزی راهبردی در خلق راهبرد کمک می‌کند.

برنامه‌ریزی راهبردی و توانا یی مدیران و کتابداران در ارزیابی شواهد

جدول ۵. آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانا یی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در ارزیابی شواهد

متغیر و آزمون آماری		برنامه‌ریزی راهبردی	ارزیابی منتقدانه شواهد
برنامه‌ریزی راهبردی	ضریب پیرسون	۱	۰/۲۷۸
	سطح معناداری		۰/۰۲۷
	تعداد	۶۳	۶۳
ارزیابی منتقدانه شواهد	ضریب پیرسون	۰/۲۷۸	۱
	سطح معناداری	۰/۰۲۷	
	تعداد	۶۳	۶۳

داده‌های ارائه‌شده در جدول ۵، نشان‌دهنده این است که رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح خطای پنج درصد بین متغیرهای برنامه‌ریزی راهبردی و ارزیابی منتقدانه شواهد وجود دارد، به این معنا که هرگاه میزان متغیر ارزیابی منتقدانه شواهد در بین کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی افزایش و یا کاهش یابد، میزان متغیر برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی نیز هم‌جهت با آن افزایش و یا کاهش می‌یابد. همچنین شدت این رابطه در حد نسبتاً ضعیف می‌باشد چون مقدار این رابطه برابر با ۰/۲۷۸ است. به‌طور کلی می‌توان گفت با احتمال ۹۵ درصد و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۵ بین دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و ارزیابی منتقدانه شواهد رابطه وجود دارد. در تحلیل معنادار بودن این رابطه می‌توان به ارزیابی راهبرد در برنامه‌ریزی راهبردی اشاره کرد؛ قبل از هر تلاش فیزیکی و یا اقدام به انجام کار در برنامه‌ریزی راهبردی باید به تحلیل و ارزیابی راهبرد پرداخت. به این معنا زمانی که یک راهبرد (استراتژی) در سازمان در ارتباط با موضوع راهبردی انتخاب می‌شود، به‌منظور اثربخش بودن باید مورد ارزیابی قرار گیرد؛ و این ارزیابی باید بر مبنای داده‌های واقعی باشد و چنانچه اطمینانی از تحقق صحت داده‌ها وجود نداشته باشد بالطبع دستیابی به قضاوت‌های واقعی و مبتنی بر شناخت امکان‌پذیر نیست. پس وجود اطلاعات در ارزیابی راهبرد امری ضروری است. اطلاعات ارزیابی‌شده‌ای که از مرحله سوم کتابداری مبتنی بر شواهد یعنی مرحله ارزیابی منتقدانه شواهد بازایی شده،

فراهم شده‌اند از دقت و اعتبار بالایی برخوردار هستند، در واقع کتابداری مبتنی بر شواهد با اولویت‌بندی منابع داوری شده، گزینه‌هایی (اطلاعات) با کیفیت بالا در اختیار برنامه‌ریزی راهبردی هنگام ارزیابی راهبرد قرار می‌دهد و این امر دستیابی به یک راهبرد اثربخش را امکان‌پذیر می‌کند؛ بنابراین این اطلاعات فراهم‌شده از مرحله سوم کتابداری مبتنی بر شواهد می‌تواند منبع خوبی برای برنامه‌ریزی راهبردی در مرحله ارزیابی راهبرد باشد.

برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران در به‌کارگیری شواهد

جدول ۶. آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در به‌کارگیری شواهد

متغیر و آزمون آماری	برنامه‌ریزی راهبردی	به‌کارگیری شواهد
برنامه‌ریزی راهبردی	۱	۰/۳۶۹
	سطح معناداری	۰/۰۰۳
	تعداد	۶۳
به‌کارگیری شواهد	۰/۳۶۹	۱
	سطح معناداری	۰/۰۰۳
	تعداد	۶۳

با توجه به سطح معناداری به‌دست‌آمده از جدول ضریب همبستگی پیرسون که برابر است با ۰/۰۰۳ و مقایسه آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵، می‌توان گفت که با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ بین برنامه‌ریزی راهبردی و به‌کارگیری شواهد رابطه وجود دارد. از طرفی، مقدار این رابطه که برابر با ۰/۳۶۹ است، به‌صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد؛ به‌عبارت‌دیگر، با احتمال ۹۹ درصد می‌توان گفت که با افزایش و یا کاهش متغیر به‌کارگیری شواهد، متغیر برنامه‌ریزی راهبردی نیز افزایش و یا کاهش می‌یابد؛ بنابراین در رابطه با سؤال پژوهش، معنادار بودن رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران در به‌کارگیری شواهد تأیید می‌شود. در تحلیل این رابطه می‌توان چنین گفت که در برنامه‌ریزی راهبردی یک راهبرد زمانی قابل‌اجرا است که منابع برای اجرای آن وجود داشته باشد، در واقع در برنامه‌ریزی راهبردی زمان و منابع به

فرصت‌های تعیین شده تخصیص پیدا می‌کند؛ بنابراین لازم است به منظور حداکثر استفاده از منابع، راهبرد مورد نظر به طور دقیق و بر مبنای داده‌های عینی طراحی شود. در مرحله چهارم کتابداری مبتنی بر شواهد که گزینش راهکاری جدید بر اساس تلفیق شواهد و تجربیات موجود و پیش‌بینی میزان سودمندی و هزینه به کار بستن آن، می‌باشد راهکار با توجه به شواهد علمی موجود و تجربیات کتابداران و همچنین با سنجش هزینه‌های ناشی از بکار بستن آن حاصل می‌شود. وجود چنین راهکاری که پشتوانه علمی دارد می‌تواند قطعیت را در مقابل عدم اطمینان و شفافیت را در مقابل ابهام برای برنامه‌ریزی راهبردی به هنگام انتخاب راهبرد و به کارگیری راهبرد به همراه آورد؛ و در نهایت مانع هدر رفتن منابع سرمایه‌گذاری شده ناشی از بکار بستن راهبرد می‌شود.

برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران در ارزیابی نتایج

جدول ۷. آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در ارزیابی نتایج

ارزیابی نتایج	برنامه‌ریزی راهبردی	متغیر و آزمون آماری	
۰/۵۳۶	۱	ضریب پیرسون	برنامه‌ریزی راهبردی
۰/۰۰۰		سطح معناداری	
۶۳	۶۳	تعداد	
۱	۰/۵۳۶	ضریب پیرسون	ارزیابی نتایج
	۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۶۳	۶۳	تعداد	

با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($\text{sig}=0/000$) از جدول شماره ۷، می‌توان گفت بین متغیرهای برنامه‌ریزی راهبردی و ارزیابی نتایج همبستگی وجود دارد و چون مقدار ضریب همبستگی مثبت شده است تغییرات دو متغیر همسو می‌باشد، همچنین شدت همبستگی بین دو متغیر به دلیل اینکه $r=0/536$ شده، در حد قوی می‌باشد. به طور کلی می‌توان گفت، با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ رابطه معناداری بین دو متغیر برنامه‌ریزی راهبردی و ارزیابی نتایج وجود دارد؛ بنابراین در رابطه با سؤال پژوهش،

معنادار بودن رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و توانایی مدیران و کتابداران در ارزیابی نتایج تأیید می‌شود. در تحلیل این رابطه می‌توان گفت از آنجا که اساس برنامه‌ریزی راهبردی اتخاذ تصمیم‌های اساسی و به‌هنگام در مقابل تغییرات و عکس‌العمل مناسب در برابر آن‌ها است. پس اخذ هر تصمیم در واقع راهبرد سازمان نسبت به تغییرات محیطی سازمان است. در این زمان راهبردی مؤثر است که توانسته باشد فعالیت‌ها و عملیات سازمان را در جهت رسیدن به اهداف از پیش تعیین‌شده برای سازمان مشخص کند و به این ترتیب مزیت رقابتی برای سازمان نسبت به سایر سازمان‌ها خلق کند مزیتی که باعث ترجیح سازمان مربوطه بر رقیب توسط استفاده‌کنندگان باشد. با این تفاسیر، می‌توان گفت کل فرایند برنامه‌ریزی راهبردی به اثربخشی نظر دارد؛ و از آنجا که در مرحله پنجم کتابداری یعنی مرحله سنجش بهره‌وری ناشی از به کار بستن راهکار جدید، با بررسی اثرات تصمیم‌های اخذشده و یا به عبارتی با ارزیابی اثربخشی راهبردهای پژوهشی به تأیید این مسئله می‌پردازد که آیا اقدامات صورت گرفته تا به حال اثر پیش‌بینی‌شده را داشته است، یا اینکه به تعریف دوباره موضوع اصلی نیاز هست. در نتیجه می‌توان گفت نتایج این مرحله بر فرایند برنامه‌ریزی راهبردی می‌تواند مؤثر واقع شود. چراکه داشتن آگاهی و دانش نسبت به اثربخش بودن یک راهبرد به فرایند برنامه‌ریزی راهبردی این امکان را می‌دهد که با دقت بالاتری نسبت به تحولات محیط بیرونی تصمیم‌گیری کند و با خطای کمتری به پیش‌بینی نتایج بپردازد و از صرف شدن زمان و منابعی که ممکن است در راه تصمیمات نادرست و بدون دید بلندمدت به کار رود جلوگیری کند.

شواهد بهره‌مند گردد.

نتیجه‌گیری

از دیدگاه مدیران و کتابداران، در کتابخانه‌های دانشگاهی برنامه‌ریزی راهبردی در سطح مطلوبی اجرا نمی‌شود، همچنین میزان آگاهی از کتابداری مبتنی بر شواهد در بین مدیران و کتابداران در سطح رضایت بخشی نمی‌باشد. با وجود این شرایط، رابطه مثبت و معناداری بین برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد وجود دارد؛ و از آنجاکه در رشد و پیشرفت هر سازمان برنامه‌ریزی به‌ویژه برنامه‌ریزی راهبردی نقش بسزایی دارد. لذا به کارگیری برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌های دانشگاهی می‌تواند مؤثر واقع شود، همچنین با توجه به همسو بودن تغییرات در دو متغیر ذکر شده، کتابداری مبتنی بر شواهد می‌تواند به‌عنوان یک عامل تقویت‌کننده در برنامه‌ریزی راهبردی بکار گرفته شود.

کتابداری مبتنی بر شواهد با داشتن رویکرد اطلاع‌جویی و گسترش دانش و برخورداری بودن از چارچوبی دقیق و تنظیم‌شده در پنج مرحله تدوین سؤال، کسب شواهد، ارزیابی شواهد، به‌کارگیری شواهد و ارزیابی اثربخشی طرح عملیاتی، ظرفیت بالایی در اجرای فرایند برنامه‌ریزی راهبردی دارد. پنج مرحله ذکر شده در کتابداری مبتنی بر شواهد در واقع بسترهای مناسب و لازم را برای اجرای هرچه بهتر برنامه‌ریزی راهبردی فراهم می‌آورد. کتابداری مبتنی بر شواهد با درک و تشخیص نیاز و صورت‌بندی سؤال در مرحله اول و با استخراج شواهد معتبر و در نهایت خلق فرصت در مرحله دوم و با اولویت‌بندی منابع داوری شده در مرحله سوم و با فراهم کردن راهکاری با پشتوانه علمی در مرحله چهارم و با بررسی اثرات تصمیم‌های اخذ شده در مرحله پنجم، به ترتیب: به شفافیت و شناخت مسئله، به هموار کردن اطلاعات دقیق حول مسئله موردنظر و خلق راهبرد، به ارزیابی راهبرد و دستیابی به راهبرد اثربخش، به فدا نشدن زمان و منابع در تصمیمات نادرست، به افزایش آگاهی و دانش در رابطه با اثربخش بودن یک راهبرد، در برنامه‌ریزی راهبردی تأثیرگذار خواهد بود.

فرایند برنامه‌ریزی راهبردی به‌منظور شناخت مسائل، تعیین اهداف، اتخاذ راهبرد و پیش‌بینی نتایج به رویکردهایی جهت گردآوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل انتقادی و

سازمان‌دهی اطلاعات نیاز پیدا می‌کند، بنابراین کتابداری مبتنی بر شواهد با سرمایه‌های دانشی گردآوری‌شده خود می‌تواند کانون توجه برنامه‌ریزی راهبردی قرار گیرد. به بیان دیگر کتابداری مبتنی بر شواهد به‌عنوان یک ابزار در فراهم‌آوری اطلاعات دقیق و مرتبط با موضوع برای برنامه‌ریزی راهبردی عمل می‌کند و لازمه اثرگذاری این اطلاعات، قرار گرفتن در چارچوب رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد است، به این ترتیب اطلاعات تولیدشده در کتابداری مبتنی بر شواهد، نقشی تعیین‌کننده در برنامه‌ریزی راهبردی خواهند داشت. در واقع کتابداری مبتنی بر شواهد می‌تواند پایه استواری برای اجرا و راه‌اندازی برنامه‌ریزی راهبردی در سازمان‌ها؛ از جمله کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تخصصی باشد.

به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت کتابداری مبتنی بر شواهد و مؤلفه‌های آن یکی از ارکان اصلی رشد و پیشرفت برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌ها محسوب می‌شود، زیرا که در برنامه‌ریزی راهبردی؛ رفتار، تصمیم‌گیری و نتیجه‌گیری در گرو دسترسی به اطلاعات است و کتابداری مبتنی بر شواهد نیز ابزار و عامل اساسی به‌کارگیری صحیح و مؤثر اطلاعات می‌باشد. در حقیقت اهمیت رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد در بخش تولید اطلاعات در زمان حاضر که اطلاعات به‌عنوان عامل حرکت‌دهنده رشد و پیشرفت سازمان شناخته شده است و دستیابی به اطلاعات برای سازمان‌ها به‌عنوان مزیت رقابتی محسوب می‌شود. بیشتر نمود پیدا می‌کند.

پیشنهاد‌های کاربردی

با توجه به اهداف پژوهش و نتایج به‌دست آمده، پیشنهاد‌های زیر ارائه می‌شود.

۱. وضعیت برنامه‌ریزی راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه با توجه به یافته‌های سؤال اول در شرایط مطلوبی نمی‌باشد، بنابراین به مدیران کتابخانه‌ها توصیه می‌شود با توجه به شرایط فعلی کتابخانه‌ها، هوشمندانه عمل کنند و نسبت به اجرای برنامه‌ریزی راهبردی تفکر کنند. همچنین در جلسات عمومی به تشریح برنامه‌ریزی راهبردی پرداخته و از کارشناسان برای همکاری در این امر دعوت به عمل آید.

۲. مطابق با یافته‌های سؤال دوم وضعیت کتابداری مبتنی بر شواهد کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه در شرایط مطلوبی نمی‌باشد، با توجه به مزایای کتابداری مبتنی بر شواهد و نقش آن در ایجاد ارزش برای کتابخانه، به مدیران کتابخانه‌ها توصیه می‌شود به تعیین نیازهای آموزشی جهت افزایش میزان کتابداری مبتنی بر شواهد کتابداران بپردازند.
۳. با توجه به اینکه کتابداری مبتنی بر شواهد بر فرایند برنامه‌ریزی راهبردی تأثیر مستقیم دارد، به مدیران کتابخانه‌ها توصیه می‌شود تا ضمن تقویت این رویکرد، شرایط لازم برای به کارگیری آن در فرایند برنامه‌ریزی راهبردی مهیا کنند.
۴. پنج مرحله کتابداری مبتنی بر شواهد طوری طراحی شده که به استخراج و یا تولید اطلاعات ارزشمند می‌انجامد، بنابراین این رویکرد قابلیت به کارگیری در روند پژوهش‌های علمی را دارا می‌باشد. به همین دلیل به مدیران کتابخانه‌ها توصیه می‌شود تا با برگزاری کارگاه‌های آموزشی این مهارت را به پژوهشگران انتقال دهند.
۵. فرایند کتابداری مبتنی بر شواهد می‌تواند در سایر شاخه‌های علوم هم بکار گرفته شود و فقط مختص کتابداری نیست، بنابراین با توجه به نقش کتابداری مبتنی بر شواهد در تولید اطلاعات، این رویکرد به تدریج می‌تواند برای کتابخانه‌ها مزیت رقابتی ایجاد کند، به این صورت که با تقویت و آموزش رویکرد فوق در بین کتابداران، مدیران کتابخانه‌ها می‌توانند پایگاه‌های تخصصی و منحصربه‌فردی را ایجاد کنند. پایگاه‌هایی با داشتن اطلاعات معتبر که از دقت بالایی برخوردار هستند.

ORCID

Mahnaz Namdari

Mahmoud Moradi

Saleh Rahimi

 <https://orcid.org/0009-0001-7513-5546>

 <https://orcid.org/0000-0001-5750-120X>

 <https://orcid.org/0000-0001-6540-9825>

منابع

- ابویی اردکان، محمد و آذرپور، سمانه. (۱۳۹۱). برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی: چالش‌های رویکرد برنامه‌ریزی به راهبرد. *کتابداری*، ۱۵(۶)، ۱۷-۲۴.
- الدرج، جانان‌تان. (۱۳۸۷). کتابداری مبتنی بر شواهد. ترجمه نازنین مؤمن زاده. *ماهنامه ارتباطات علمی*.
- بازبین، مریم، چشمه سهرابی، مظفر و مرادی، محمود. (۱۳۹۲). ارتباط بین سواد اطلاعاتی و کتابداری مبتنی بر شواهد: مورد پژوهی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۶(۶)، ۱۳۳-۱۵۲.
- بازبین، مریم. (۱۳۹۱). بررسی ارتباط بین سواد اطلاعاتی و کتابداری مبتنی بر شواهد: مورد پژوهی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی.
- برایسون، جان مور. (۱۳۹۰). *برنامه‌ریزی استراتژیک در سازمان‌های دولتی، عمومی و غیرانتفاعی*. ترجمه مهدی خادمی گراشی. تهران: آریانا قلم.
- بیات، محمدکریم؛ اسفندیاری مقدم، علیرضا (۱۳۹۴). تحلیل و مقایسه برنامه‌های راهبردی کتابخانه‌های دانشگاهی: ارائه الگویی پیشنهادی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۵(۲)، ۸۴-۱۰۶.
- حبیب پورگنابی، دیوید و فرد، آر. (۱۳۷۹). *مدیریت استراتژیک*. ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رضایی، محمد. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر برنامه‌ریزی استراتژیک بر عملکرد کارکنان شرکت توسعه تجارت سفید دماوند، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- غفاریان، وفا (۱۳۸۴). استراتژی سه‌جانبه: یک روش جدید برای تدوین استراتژی. *تدبیر*، ۱۵۸(۱)، ۱۶-۲۲.
- محمداسماعیل، صدیقه، خانلرخانی، المیرا و تارم، کبری. (۱۳۸۸). برنامه‌ریزی و طراحی خدمات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تخصصی. *اطلاع‌یابی و اطلاع‌رسانی*، ۳(۱۸)، ۲۳-۱۴.
- مقدسی، علیرضا (۱۳۸۹). کاربرد برنامه‌ریزی استراتژیک و عملیاتی در سازمان. *صنعت و کارآفرینی*، ۵۵(۳۴-۳۰).
- منصوریان، یزدان. (۱۳۸۹). کتابداری و اطلاع‌رسانی مبتنی بر شواهد. پایگاه خبری کتابداری و

اطلاع‌رسانی ایران (لیزنا). Http://www.lisna.ir. بازیابی شده در ۲۴ آذر ۱۳۹۵.

References

- Germano, Michael.A Stretch- Stephenson & Shirley M. (۲۰۱۲) Strategic value planning for libraries. *The Bottom Line*, vol. ۲۵ Issue: ۲, ۷۱-۸۸.
- Jhnsn, H (۱۹۹۴). Strategic Planning For Modern Libraries, *Library Management*, Vol. ۱۵ Iss ۱, ۷-۱۸.
- Richey, Jennifer & Cahill, Maria. (۲۰۱۴). School Librarians' Experiences with Evidence- Based Library and Information Practice. *School Library Research*, vol. ۱۷. ISSN: ۲۱۶۵-۱۰۱۹, ۱- ۲۵.
- Wade, Martyn. (۲۰۱۳). Re-inventing the library: The role of strategic planning, Marketing and External relations, and shared services at the National library Of Scotland, *Library Review*, vol. ۶۲ Issue: ۱/۲, pp. ۵۹-۶۶.

References [in Persian]

- Aboui Ardakan, Mohammad & Azarpour, Samaneh. (۲۰۱۳). Strategic planning in libraries and information centers: Challenges of planning approach to strategy. *Ketabdari*, ۱۵(۶), ۱۷-۲۴. [in Persian]
- Bazbin, Maryam, Cheshmeh Sohrabi, Mozaffar & Moradi, Mahmoud. (۲۰۱۲). The relationship between information literacy and evidence-based librarianship: A case study of librarians of university libraries in Kermanshah. *Librarianship and information research paper*, (۶), ۱۳۳-۱۵۲. [in Persian]
- Bazbin, Maryam. (۲۰۱۳). Examining the relationship between information literacy and evidence-based librarianship: A case study of librarians in university libraries in Kermanshah. Master's thesis. Islamic Azad University. [in Persian]
- Bryson, John Moore. (۲۰۱۱). *Strategic planning in government, public, and non-profit organizations*. Translated by Mahdi Khadami Grashi. Tehran: Ariana Qalam. [in Persian]
- Bayat, Mohammad Karim & Esfandiari Moghadam, Alireza (۲۰۱۴). Analyzing and comparing the strategic programs of academic libraries: presenting a proposed model. *Journal of Librarianship and Information*, ۵(۲), ۸۴-۱۰۶. [in Persian]
- Eldredge, Jonathan. (۲۰۰۷). *Evidence-based librarianship*. Translated by Nazanin Momenzadeh. Scientific Communication Monthly Journal. [in Persian]
- Habib Pourgetabi, David & Fred, R. (۲۰۰۰). *Strategic Management*. Translated by Ali Parsaeian and Mohammad Arabi. Tehran: Cultural Research Office. [in Persian]
- Ghaffarian, Vafa. (۲۰۰۴). Tripartite Strategy: A New Method for

- Formulating Strategy. *Tadbir*, (۱۵۸), ۱۶-۲۲. [in Persian]
- Mohammad Ismail, Siddiqeh; Khanlarkhani, Elmira & Tarem, Kobra. (۲۰۰۸). Planning and designing services in libraries and specialized information centers. *Etela'-yabi va Etela'-resani*, ۳(۱۸), ۱۴-۲۳. [in Persian]
- Moghadasi, Alireza. (۲۰۱۰). Application of strategic and operational planning in the organization. *Industry and entrepreneurship*, (۵۵), ۳۴-۳۰. [in Persian]
- Mansourian, Yazdan. (۲۰۱۰). Evidence-based librarianship and information. Library and information news base Iran (Lisna). [Http://www.lisna.ir](http://www.lisna.ir) Retrieved on ۲۴ December ۲۰۱۵. [in Persian]
- Rezaei, Mohammad. (۲۰۱۴). Investigating the impact of strategic planning on the performance of employees of Tose'eh Tejarat-e Sefid-e Damavand Company, Master's thesis, Islamic Azad University, Tehran Branch. [in Persian]

استناد به این مقاله: نامداری، مهناز، مرادی، محمود و رحیمی، صالح. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین برنامه‌ریزی راهبردی و کتابداری مبتنی بر شواهد از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه، فصلنامه علمی بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۱۰(۳۶)، ۱۵۷-۱۸۷.

DOI: ۱۰.۲۲۰۵۴/jks.۲۰۲۱.۵۰۸۷۹.۱۳۰۵

Name of Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial ۴.۰ International License.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی